

Стаття 33. Цивільна відповідальність неповнолітньої особи

1. Неповнолітня особа особисто несе відповідальність за порушення договору, укладеного нею самостійно відповідно до закону.

2. Неповнолітня особа особисто несе відповідальність за порушення договору, укладеного за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальника. Якщо у неповнолітньої особи недостатньо майна для відшкодування збитків, додаткову відповідальність несуть її батьки (усиновлювачі) або піклувальник.

3. Неповнолітня особа несе відповідальність за шкоду, завдану нею іншій особі, відповідно до статті 1179 цього Кодексу.

Коментар:

1. Частиною цивільної дієздатності фізичної особи є здатність нести майнову відповідальність у разі невиконання або неналежного виконання своїх цивільних обов'язків.

Коментована стаття регулює питання як договірної, так і недоговірної відповідальності неповнолітніх.

Неповнолітній несе самостійну відповідальність за порушення договору, якщо такий договір: а) укладений ним самостійно згідно закону (наприклад, роздрібна купівля-продажу, міна, дарування, як дрібні побутові правочини, договір на опублікування літературного твору, договір банківського вкладу (рахунку); б) укладений за згодою законних представників. При цьому важливою є норма, викладена у другому

реченні ч. 2 ст. 33 ЦК про те, що за недостатності у неповнолітньої особи майна для відшкодування збитків, її законні представники несуть додаткову (субсидіарну) відповідальність, яка регулюється правилами ст. 619 ЦК.

Автоматично виникає запитання стосовно того, чи поширюється остання норма про покладення договірної майнової відповідальності на батьків, якщо у неповнолітнього недостатньо майна, на відносини, охоплені ч. 1 ст. 33, коли неповнолітній самостійно уклав правочин. Думаємо, що розташування правил про додаткову відповідальність законних представників в окремій частині коментованої статті не є випадковим. Можливість притягнення зазначених осіб до відповідальності існує лише тоді, коли вони самі згоду на вчинення неповнолітньою особою правочину, взявши на себе тим самим зобов'язання відповідати за наслідки його невиконання. Якщо ж неповнолітній є абсолютно самостійним у праві укласти правочин, цілком логічним є той факт, що відповідальність за його невиконання або неналежне виконання він також несе самостійно.

2. Ст. 33 не дає відповіді щодо майнових наслідків вчинення неповнолітнім правочину, який він не мав права укладати самостійно, без згоди батьків (усиновлювачів) або піклувальника. Такий правочин може бути визнаний судом недійсним із застосуванням загальних правових наслідків у вигляді двосторонньої реституції. При цьому, якщо неможливо повернути предмет правочину, а у неповнолітньої особи відсутні кошти, достатні для відшкодування, батьки (усиновлювачі) або піклувальник зобов'язані відшкодувати завдані збитки, якщо вони своєю винною поведінкою сприяли вчиненню правочину або втраті майна, яке було предметом правочину. З цього випливає, що в інших випадках відповідальність за договором, укладеним неповнолітнім за межами його цивільної дієздатності, може нести лише сам неповнолітній.

3. У недоговірних зобов'язаннях неповнолітній відповідає за завдану ним шкоду на

загальних підставах, а при відсутності або недостатності у нього майна, достатнього для відшкодування, додаткова відповідальність покладається на законних представників, в тому числі на заклад, який за законом виконує щодо нього функції піклувальника (ст. 1179 ЦК).

4. У передбачених цією статтею випадках додаткову відповідальність несуть обидва з батьків, незалежно від наявності факту спільного проживання з дитиною.